

УДК 94:069:378.4(477.43-21)КПНУ

Паур Ірина Василівнакандидатка історичних наук,
завідувачкаМузею історії Кам'янець-Подільського
Національного університету імені Івана Огієнка,
старша викладачка кафедри
образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва
та реставрації творів мистецтва
Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка
(Кам'янець-Подільський, Україна)
iryna_paur@ukr.net**Iryna V. Paur**Candidate of Historical Sciences (PhD),
Head of the Museum of the History of Ivan Ohiyenko
Kamianets-Podilskyi National University
senior lecturer,Department of Visual and Decorative Applied Arts and Art Restoration,
Ivan Ohiyenko Kamianets-Podilskyi National University
(Kamianets-Podilskyi, Ukraine)**ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ФОНДІВ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА****HISTORY OF THE FORMATION OF THE FUNDS OF THE MUSEUM OF THE HISTORY OF IVAN OHIYENKO
KAMIANETS-PODILSKYI NATIONAL UNIVERSITY****Анотація**

У статті проаналізовано створення та основні етапи діяльності Музею історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Висвітлено науково-пошукову, експозиційну, фондову роботу працівників установи в різні періоди її існування. Доведено, що Музей історії університету є невід'ємною складовою в системі навчально-виховної та наукової роботи навчального закладу. Підкреслено, що головним його завданням стало накопичення, збереження та відтворення у хронологічній послідовності історії університету.

Ключові слова: музей, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, завідувач музею, експозиція, фонди.

Summary

The article analyses the creation and main stages of the activity of the Museum of History of Ivan Ohiyenko Kamianets-Podilskyi National University. The museum staff's research, exhibitional and storage work during different periods of its existence are elucidated. It is proved that the Museum of History of the University is an integral part of the system of educational, pedagogical and scientific work of the educational institution. It is emphasized that accumulation, preservation and reconstruction of the university's history in the chronological sequence became its main task.

Key words: museum, Ivan Ohiyenko Kamianets-Podilskyi National University, head of the museum, exhibition, funds.

Історія розвитку музейної справи на Поділлі неодноразово привертала увагу дослідників, які, на жаль, майже не аналізували діяльність музеїв навчальних закладів. Музей історії Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка (далі – Музей історії) є складовою системи навчально-виховної та наукової роботи закладу. Головним завданням музею є нагромадження, збереження та відтворення у хронологічній послідовності історії університету від часу створення і до сьогодні.

Створенню Музею історії передувало накопичення значної кількості історичних фактів, документів, різноманітних видань, рукописів, світлин, пов'язаних із історією навчального закладу, що потребували систематизації та подальшого вивчення. Наприкін. 1960-х рр., відповідно до розпорядження ректора Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, доцента І. Іваха, працівники кабінету естетичного виховання (завідувач – доцент, кандидат філософських наук А. Грицюк) започаткували оформлення на четвертому поверсі головного корпусу (вул. Московська, 61) першої експозиції Музею історії. Його було відкрито 24 лютого 1971 р. під час святкування 50-річчя від дня заснування навчального закладу (в радянські часи датою створення цього ВНЗ вказували 26 лютого 1921 р., коли колегія Укрголовпрофосу України ухвалила рішення про реорганізацію Інституту теоретичних наук у два самостійні заклади – Інститут народної освіти та Сільськогосподарський інститут)¹. Екскурсоводами тоді були призначені ректор, доцент І. Івах; старший викладач

1 Іов І. Червона стрічка золотого ювілею (Репортаж з музею інституту) // Радянський студент. – 1971. – № 4–5. 25 лютого (четвер).

Є. Великий; проректор, доцент В. Тищенко; завідувач кафедри фізичного виховання Т. Кидалова та декан факультету фізичної культури, старший викладач В. Жабенко².

15 лютого 1981 р., напередодні 60-річного ювілею закладу, рада Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту підтримала пропозицію ректора, професора А. Копилова, про реконструкцію Музею історії та його офіційну реєстрацію. Експозиційну залу перенесли в окрему аудиторію на третій поверх головного корпусу інституту. Було сформовано громадську раду з п'яти осіб, головою якої (за згодою) обрали викладача кафедри фізкультури Е. Левицького, а керівником музейної кімнати – викладача М. Моцейка. Відкриття нової експозиції музею відбулося 1981 р. В урочистостях взяли участь заступник Міністра освіти УРСР В. Курило, секретар Кам'янець-Подільського міського комітету КПРС А. Городецька, делегація Силістринського учительського інституту, випускники навчального закладу 1930-х рр., студенти, викладачі та ін.³

Про відкриття Музею історії повідомляли в газеті “Радянська освіта” (травень 1981 р.). У статті “...І літа оживають” йшлося про урочисту церемонію із цієї нагоди, на ній були присутні викладачі, студенти, ветерани, гості з Болгарії, Польщі, Узбекистану, випускники інституту. Присутні висловили слова подяки на адресу тих, хто створював музей, – художника Є. Модного, старшого викладача Е. Левицького, старшого лаборанта Д. Люби⁴.

В 1981 р. фонди оновленого музею налічували 1 177 експонатів (247 з яких – автентичні), що сформували вісім експозиційних розділів. Основою першого – “Заснування інституту”, стали фотографії із зображенням викладачів Інституту народної освіти 1920–1930-х рр. – В. Бернацького, В. Герасименко, Н. Кожухова, О. Неселовського, Н. Гаморака, Г. Молотовського, І. Любарського, М. Курневича, а також відомих випускників і студентів – Л. Дмитерка, Т. Масенка, О. Кундзича, І. Сварика, Д. Копиці. До експозиції увійшли книги цих авторів, переважно з автографами. Також було подано інформацію про структуру інституту, кількість випускників.

Експозиційний розділ “Захисники Вітчизни” містив світлини викладачів і випускників, які брали участь у подіях Другої світової війни: І. Зеленька (ректор у 1947–1966 рр.), І. Іваха (ректор у 1967–1977 рр.), професорів Л. Коваленка, В. Тищенка, А. Кучерука, викладачів І. Слизького, Г. Раздимахи, М. Магдана⁵.

Експозиційний розділ “На магістралях науки” був присвячений досягненням викладачів і студентів інституту в науково-дослідній роботі, що засвідчували подані витяги із протоколів засідань захисту дипломних робіт, інформація про відрядження викладачів на наукові конференції, симпозиуми, конгреси; копії телеграм, відправлених АН УРСР; авторські свідоцтва; представлені томи Наукових записок інституту, монографій, методичних посібників; світлини із проведених наукових конференцій, а також фото професорів, докторів наук В. Тищенка, А. Кучерука, Л. Коваленка, І. Винокура, П. Щербини, П. Лаптіна.

Завершували музейну експозицію стенд “Художня самодіяльність”, де були представлені світлини ансамблю народного танцю “Торлиця” (керівник – В. Седін), народної хорової капели (керівник – Б. Липман) та ін., а також стенд “Спортивні досягнення студентів”, на якому були викладені грамоти, кубки, вимпели, медалі, зокрема фотографії випускника 1972 р., рекордсмена світу з метання молота, чемпіона XX Олімпійських ігор А. Бондарчука; випускника 1959 р., заслуженого майстра спорту, тренера збірної СРСР із гандболу І. Турчина; випускниці 1972 р., чемпіонки XXII Олімпійських ігор у Москві Н. Ткаченко (Турчиної)⁶.

Окремі предмети оновленої у грудні 1981 р. експозиції визнали унікальними, їх узяв на облік Кам'янець-Подільський історичний музей-заповідник: 1) фото з автографами 24 радянських космонавтів; 2) фото студентів, які несли Олімпійський вогонь; 3) факел “Олімпіада-80”⁷. Згаданий музей-заповідник здійснював методичне керівництво музеєм навчального закладу. Із серпня 1982 р. Музей історії був офіційно зареєстрований управлінням культури Хмельницької області за № 342⁸.

В листопаді 2000 р. для оновлення змісту експозиції та якісного оформлення Музею історії наказом ректора університету А. Копилова введено посаду завідувача музею, на яку призначили колишню керівницю навчального відділу О. Мітіню⁹.

В 2003 р. до 85-річчя від дня заснування Кам'янець-Подільського державного українського університету музей було реставровано, а його експозицію переоформлено. Відповідно до нової концепції, затвердженої ректором О. Завальнюком, історію закладу відображали дев'ять експозицій: “Кам'янець-Подільський університет – один із первістків національної вищої школи в Україні” (1918–1920), “Кам'янець-Подільський інститут народної освіти” (1921–1930), “Кам'янець-Подільський інститут соціального виховання” (1930–1933), “Кам'янець-Подільський педагогічний інститут” (1933–1935), “Кам'янець-Подільський учительський інститут” (1939–1948), “Ректорський корпус”, “Кам'янець-Подільський державний

– С. 2.

2 Фонди Музею історії Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка (далі – ФМІ КПНУ). – План святкування 50-річчя педагогічного інституту ім. В. П. Затонського. – 50. Матеріали ювілею Кам'янець-Подільського державного педінституту ім. В. П. Затонського. – 1971. – С. 1.

3 ФМІ КПНУ. – Музей історії інститута. Інформація Каменець-Подільського педагогічного інститута ім. В. П. Затонського о роботі музеїв інститута. Рукопис. – С. 4.

4 *Солотчук М.* Едуард Людвігович Левицький // Кам'янець-Подільський державний університет в особах / За заг. редакцією О. Завальнюка. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 289.

5 ФМІ КПНУ. – Музей історії інститута... – С. 4–5.

6 Там само. – С. 6–7.

7 ФМІ КПНУ. – Музей історії педагогічного інституту імені В. Затонського. Паспорт музейної кімнати / Укладач М. А. Моцейко.

– С. 3.

8 Там само. – С. 2–3.

9 Архів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – АКПНУ). – Ф. 10. – Оп. 3-ос. – Спр. 114. Мітіна Олександра Петрівна. – Арк. 219.

педагогічний інститут” (1948–1997), “Кам’янець-Подільський державний педагогічний університет” (1997–2003), “Культурне життя університету”, “Спортивне життя”, “Кам’янець-Подільський державний університет” (2003–2008), “Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка” (2008)¹⁰. До кожної з експозицій увійшли документи, фотографії з історії університету, наукові праці викладачів, почесні відзнаки навчального закладу. До останньої групи, крім дипломів та грамот, належать прапори, якими був відзначений навчальний заклад: Пам’ятний прапор Хмельницького обласного комітету КП України за заслуги в розвитку соціалістичної економіки і культури (1967) та перехідний Червоний прапор за перемогу у Всесоюзному соціалістичному змаганні (1981). Розроблені експозиції Музею історії ознайомили відвідувачів із його викладачами, співробітниками, студентами й аспірантами, а також відомими випускниками.

Упродовж вересня 2013 р. – березня 2015 р. завідувачем Музею історії університету був помічник ректора І. Костюк¹¹, а із квітня 2015 р. й донині – кандидатка історичних наук, старша викладачка кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва І. Паур. У 2017 р. завідувачка музею започаткувала акцію “Музейний експонат”, яка передбачає збереження історії Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка та поповнення фондів фотографіями, альбомами, документами, конспектами, книгами, приладами, речами, що стосуються його діяльності. Ідею підтримали ректор С. Копилов, декани В. Дубінський, В. Лабунець і І. Стасюк, завідувачі кафедр С. Абрамович, Т. Дуткевич, Л. Любінська, Л. Марчук, Л. Онуфрієва, О. Рарицький, І. Рибак і В. Степанков, професори В. Газін, О. Завальнюк (ректор у 2003–2012 рр.) і Ю. Хоптяр, доценти А. Задорожнюк, О. Комарницький, В. Федорчук і В. Шинкарюк.

Одним із заходів до відзначення 100-річчя університету, з ініціативи ректора С. Копилова, стало оновлення експозиції Музею історії. Сучасні стенди та експонати відображають історію університету як однієї із провідних освітніх, наукових та культурних установ Західної України. Ректор повсякчас сприяє поповненню фондів музею науковими виданнями з історії університету, архівними документами (студентська картка 1925 р.), нагородами, раритетними речами. Зокрема, Сергій Анатолійович подарував Музею історії поштову листівку, видану на поч. ХХ ст. кам’янецьким видавцем Г. Шпізманом, із зображенням Технічного училища (нині – головний корпус Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка по вул. Огієнка, 61).

Завдяки ініціативі ректора завідувач кафедри архівознавства, спеціальних історичних дисциплін та правознавчих дисциплін І. Рибак передав до музею стіл професора І. Винокура. Під час реорганізації кабінету технічних засобів навчання до музею надійшли цікаві екземпляри засобів навчання радянської техніки, що поповнили фонд речових пам’яток. Ректор С. Копилов (1977–2001) передав до музею намальовану на поч. 1970-х рр. студентами історичного факультету мапу “Політична карта Європи напередодні Другої світової війни”, яку він використовував на лекціях із курсу “Новітня історія країн Європи та Америки”.

Вагомий внесок у справу поповнення фондів зробили керівники факультетів: В. Дубінський, декан історичного факультету, передав до музею навчальний посібник “Російська імперія: поліетнічність, територіальне розширення, занепад та розпад” (2017) і речі професора І. Рибак (барсетку, годинник, окуляри, ручку); В. Лабунець, декан педагогічного факультету, – відеокасети та фотоальбоми; І. Стасюк, декан факультету фізичної культури, – оригінальні медалі, почесні грамоти спортсменів, спортивний інвентар (тенісний та чоловічий гандбольний м’яч), залікові книжки, атестати про середню освіту, медичну довідку, копію трудової книжки студента факультету, а також речі заслужених тренерів України В. Ліщука та О. Шишкіна, екзаменаційні відомості зимової та літньої сесій 1974 / 75 н. р., у списках студентів яких є прізвище декана факультету фізичної культури (2002–2016) М. Солопчука.

Нині Музей історії складається з основного та науково-допоміжного фондів. До першого увійшли писемні джерела, зокрема архівні документи, меморіальні предмети, фотоматеріали, предмети медальєрики, нумізматики, фалеристики, твори мистецтва, речові пам’ятки. Найчисленнішою є група писемних джерел: рукописи наукових робіт, друковані наукові праці професорів, доцентів, учених – випускників університету, довідкова література з історії Кам’янець-Подільського університету, вітальні адреси та телеграми, листи, комплекти газет “Радянський студент” (1972–1990), “Студентський меридіан” (1991–2013).

Архівний фонд музею формують автобіографії, свідоцтва та атестати про отримання освіти, дипломи про присудження наукових ступенів і звань, трудові книжки окремих викладачів, залікові книжки студентів, документи з особових справ викладачів і студентів, наукових товариств, що діяли в університеті, матеріали службової та громадської діяльності науково-педагогічних працівників.

У Музеї історії університету зберігаються документи й речі, що належали або пов’язані з життям і діяльністю його видатних особистостей: ректорів – І. Зеленюка, І. Іваха, А. Копилова, О. Завальнюка; деканів – П. Родіна, В. Тищенко, А. Хоптяра, В. Дубінського; завідувачів кафедр – Н. Литовченко, М. Петрова, В. Шинкарюка, С. Абрамовича, Т. Дуткевич, Л. Марчук, Л. Любінської; професорів – І. Винокура, Л. Коваленка, Л. Балашова, В. Газіна, З. Яропуда; заслужених тренерів України – В. Ліщука, О. Шишкіна.

Значну частину музейного фонду становлять фотодокументи (бл. 3,5 тис. світлин), що висвітлюють історію Кам’янець-Подільського університету із дня заснування і донині. До окремої групи належать альбоми випускників кін. 1960-х – поч. 1990-х рр. різних факультетів: фізичної культури, історико-філологічного, фізико-математичного, педагогічного.

У Музеї історії зберігаються цікаві речові експонати та прилади, які використовувалися в навчальному процесі у другій пол. ХХ ст. (проектор, діапроектор, діапозитиви, патефон, телефон, фотоапарат “Зеніт”, вимірник тиску), професорський

10 ФМІ КІНУ. – *Міміна О. П.* Інформація про музей історії Кам’янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. – 2012. – С. 1.

11 АКІНУ. – Ф. 10. – Оп. 28-ос. – Спр. 56. Костюк Ігор Олександрович (помічник ректора). – Арк. 21, 25.

стіл поч. ХХ ст. і стілець другої пол. 1950-х рр.

Серед експонатів Музею – урядові нагороди та відзнаки університету: медалі та нагородні дошки за участь у міжнародних виставках “Інноватика в освіті України” (2010), “Інноватика в сучасній освіті” (2011), “Сучасні навчальні заклади” (2011), “Сучасні заклади освіти” (2012, 2014, 2015, 2017), “Лідер сучасної освіти” (2012), дипломи, грамоти тощо. Факультет фізичної культури щороку поповнює фонди музею спортивними кубками та медалями. Тут експонуються спортивні кубки, отримані командами або спортсменами згаданого факультету упродовж 1957–2018 рр.

Подарунки до ювілеїв поповнили фонди Музею історії творами мистецтва. Ректор Київського національного університету ім. Т. Шевченка, академік В. Скопенко разом із деканом філологічного факультету цього ж навчального закладу М. Наєнком подарували в день презентації Кам'янець-Подільського педагогічного університету (1997) картину із зображенням головного червоного корпусу свого університету. Колишній завідувач кафедри філософських дисциплін І. Юришинець на 85-річчя закладу подарував картину “Весна на Дністрі. Хотинська фортеця” (2003). У музеї експонуються твори декоративно-прикладного мистецтва: керамічні вазы з вітальними карбуваннями на честь 60-річчя педагогічного інституту від учительського інституту м. Силістра (Болгарія) та освітян Хмельниччини (1981), 85-річчя державного університету – від управління СБУ у Хмельницькій області (2003), 90-річчя національного університету – від бурмістра м. Санока (Польща) (2008).

У переддень 100-річчя закладу доцент кафедри історії України А. Задорожнюк передав у фонди Музею історії університету цінні експонати – лекції красзнавця, приват-доцента кафедри історії і мистецтвознавства Кам'янець-Подільського державного українського університету Ю. Сіцінського. Одна з них має назву “Наукове життя в Кам'янці за останні десятиліття (1914–1924)”, інша присвячена історії Поділля. Юхим Йосипович у передмові до останньої (прочитана ним “у вівторок 4 березня 1919 р. о 8.45 вечора”) підкреслив важливе значення музейних зібрань¹².

22 жовтня в день святкування найкраща гандболістка світу ХХ ст. З. Турчина із гравцями славетного київського “Спартака” Г. Захаровою та Л. Бобрусь, які навчалися в нашому закладі, передали до фондів музею унікальні речі, серед яких – спортивний костюм І. Турчина, в якому він тренував збірну.

Також у межах урочистих заходів із нагоди ювілею в Музеї історії експонувалися унікальні печатки 1918 р., зокрема печатка Кам'янець-Подільського державного українського університету та перша печатка бібліотеки з фондів Музею історичних та культурних реліквій родини Шереметьєвих (м. Київ).

Окрасою музею стали роботи випускників кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва, зокрема С. Пекний розробив дизайн-проект експозиції музею, вітражі на вікна виготовив Р. Дмитрук, портрет І. Огієнка в образі Митрополита Іларіона намалювала О. Шпак. Студентки педагогічного факультету Д. Корній і Н. Банар під час фахової музейної практики розробили дизайн-проект стенду “Університет пишається своїми героями”, буклет “Музеї Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка”, листівку “Музейний експонат”.

Отже, Музей історії університету є важливим науковим та культурним осередком Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка, тут щорічно проводиться майже 300 групових та індивідуальних екскурсій для студентів та гостей університету, сотні консультацій для науковців, які досліджують історію закладу. Музей є базою практики для студентів спеціальності “Історія”, “Образотворче мистецтво”, “Туризм”. У ньому відбуваються різноманітні заходи виховного характеру, що сприяють популяризації наукових, культурних, спортивних досягнень викладачів і студентів університету та його кращих традицій.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Архів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – АКПНУ). – Ф. 10. – Оп. 28-А. – Спр. 347. Левицький Едуард Людвігович. Автобіографія. – Арк. 3.
2. АКПНУ. – Ф. 10. – Оп. 28-ос. – Спр. 56. Костюк Ігор Олександрович (помічник ректора). – Арк. 21–25.
3. АКПНУ. – Ф. 10. – Оп. 3-ос. – Спр. 114. Мітіна Олександра Петрівна. – Арк. 219.
4. *Алещенко М. І.* Роль музею в житті Подільського державного аграрно-технічного університету // Музейна справа на Поділлі: історія та сучасність. Збірник наукових праць за підсумками всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кам'янець-Подільський, 15 травня 2015 р.). – Кам'янець-Подільський: Медобори–2006, 2015. – С. 57–60.
5. Архів науково-методичного відділу Хмельницького обласного краєзнавчого музею (далі – АНМВ ХОКМ). – Музей історії Каменець-Подольського педагогічного інституту ім. Затонського. Паспорт. – 1988. – 6 арк.
6. АНМВ ХОКМ. – Уніфікований паспорт музею історії педінституту / Укладач С. А. Якубова. – 1996. – № 220. – 2 арк.
7. *Григоренко О., Чутира В.* Музей історії Хмельницького національного університету // 120-річниця заснування Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кам'янець-Подільський, 18 червня 2010 р.) / Відпов. ред. Л. П. Станіславська. – Кам'янець-Подільський: Медобори–2006, 2010. – С. 161–167.
8. *Іов І.* Червона стрічка золотого ювілею (Репортаж з музею інституту) // Радянський студент. – 1971. – № 4–5. – 25 лютого (четвер). – С. 2.
9. *Солончук М.* Едуард Людвігович Левицький // Кам'янець-Подільський державний університет в особах / За заг. редакцією О. Завальнюка. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2003. – Т. 1. – С. 287–292.
10. Фонди Музею історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (далі – ФМІ КПНУ).

12 ФМІ КПНУ. – *Сіцінський Ю.* Історія Поділля (Рукопис). – 1919. – Арк. 1.

– *Мітіна О. П.* Інформація про музей історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. – 2012. – 3 с.

11. ФМІ КПНУ. – Музей історії інститута. Інформація Кам'янець-Подільського педагогічного інститута ім. В. П. Затонського о роботі музеїв інститута. Рукопис. – 14 с.

12. ФМІ КПНУ. – Музей історії педагогічного інститута імені В. Затонського. Паспорт музейної кімнати / Укладач М. А. Моцейко. – 4 с.

13. ФМІ КПНУ. План святкування 50-річчя педагогічного інститута ім. В. П. Затонського. – 50. Матеріали ювілею Кам'янець-Подільського державного педінституту ім. В. П. Затонського. – 1971. – С. 1–8.

14. ФМІ КПНУ. – *Сіцінський Ю.* Історія Поділля. Рукопис. – 1919. – 16 арк.

15. ФМІ КПНУ. – Уніфікований паспорт музею Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Укладач О. П. Мітіна. – 2010. – 6 с.

REFERENCES

1. Arkhiv Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiyenka (dali – AKPNU). – F. 10. – Op. 28-A. – Spr. 347. Levitskiy Eduard Liudvigovich. Avtobiografiya. – Ark. 3.

2. AKPNU. – F. 10. – Op. 28-os. – Spr. 56. Kostyuk Ihor Oleksandrovych (pomichnyk rektora). – Ark. 21–25.

3. AKPNU. – F. 10. – Op. 3-os. – Spr. 114. Mitina Oleksandra Petrivna. – Ark. 219.

4. *Alieshchenko M. I.* Rol muzeyu v zhytti Podilskoho derzhavnoho ahrarno-tekhnichnoho universytetu // Muzeina sprava na Podilli: istoriya ta suchasnist. zbirnyk naukovykh prats za pidsumkamy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kamianets-Podilskiy, 15 travnia 2015 r.). – Kam'ianets-Podilskiy: Medobory-2006, 2015. – S. 57–60.

5. Arkhiv naukovo-metodychnoho viddilu Khmelnytskoho oblasnoho kraieznavchoho muzeyu (dali – ANMV KhOKM). – Muzey istorii Kamenets-Podolskogo pedagogicheskogo instituta im. Zaton'skogo. Pasport. – 1988. – 6 ark.

6. ANMV KhOKM. – Unifikovanyi pasport muzeyu istorii pedinstytutu / Ukladach S. A. Yakubova. – 1996. – No 220. – 2 ark.

7. *Hryhorenko O., Chuprya V.* Muzey istorii Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu // 120-richnytsia zasnuvannia Kamianets-Podilskoho derzhavnoho istorychnoho muzeyu-zapovidnyka: zbirnyk materialiv Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kamianets-Podilskiy, 18 chervnia 2010 r.) / Vidpov. red. L. P. Stanislavska. – Kamianets-Podilskiy: Medobory-2006, 2010. – S. 161–167.

8. *Iov I.* Chervona strichka zolotoho yuvileyu (Reportazh z muzeyu instytutu) // Radianskyi student. – 1971. – № 4–5. – 25 liutoho (chetver). – S. 2.

9. *Solopchuk M.* Eduard Liudvihovych Levytskyi // Kamianets-Podilskiy derzhavnyi universytet v osobakh / Za zah. redaktsiyeyu O. Zavalniuka. – Kamianets-Podilskiy: Oiyum, 2003. – T. 1. – S. 287–292.

10. Fondy Muzeju istorii Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiyenka (dali – FMI KPNU). – *Mitina O. P.* Informatsiya pro muzey istorii Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiyenka. – 2012. – 3 s.

11. FMI KPNU. – Muzey istorii instituta. Informatsiya Kamenets-Podolskogo pedagogicheskogo instituta im. V. P. Zaton'skogo o rabote muzeev instituta. Rukopys. – 14 s.

12. FMI KPNU. – Muzei istorii pedahohichnoho instytutu imeni V. Zaton'skoho. Pasport muzeynoi kimnaty / Ukladach M. A. Motseiko. – 4 s.

13. FMI KPNU. – Plan sviatkuvannia 50-richchia pedahohichnoho instytutu im. V. P. Zaton'skoho. – 50. Materialy yuvileyu Kamianets-Podilskoho derzhavnoho pedinstytutu im. V. P. Zaton'skoho. – 1971. – S. 1–8.

14. FMI KPNU. – *Sitsynskyi Yu.* Istoriya Podillia. Rukopys. – 1919. – 16 ark.

15. FMI KPNU. – Unifikovanyi pasport muzeyu Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiyenka / Ukladach O. P. Mitina. – 2010. – 6 s.